

ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**начальник відділу управління якістю, здобувач, Тавлуй І.П.
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ**

Болонський процес є природнім розвитком тенденцій інтеграції європейської та світової освіти. Він передбачає створення інтегрованої загальноєвропейської системи вищої освіти, основаної на єдиних принципах організації та стандартах якості вищої освіти. При цьому поняття якості освіти охоплює викладання та науково-дослідницьку роботу, керівництво та управління навчальним закладом, здатність задовольняти потреби студентів та надання вищими навчальними закладами інших послуг суспільству. Дані питання залишаються актуальними і для українських вищих навчальних закладів.

Метою даної статті є аналіз міжнародної нормативної документації в сфері забезпечення якості вищої освіти та можливості використання її для українських ВНЗ.

Для координації розробки європейських стандартів якості та вирішення проблем сертифікації і акредитації освітніх програм та навчальних закладів була створена Європейська мережа (асоціація) організацій гарантії якості (ENQA) у сфері вищої освіти. Відповідно до рішення Берлінської декларації [1] ENQA розробила «Стандарти та директиви для гарантії якості вищої освіти в європейському регіоні» (далі – «Стандарти та директиви ENQA»)[2]. Цей документ є основою для побудови систем внутрішньої та зовнішньої оцінки та гарантії якості освіти і акредитації європейських агенцій з оцінки якості освіти [1] і також може бути покладений в основу побудови системи якості навчального закладу поряд із іншими підходами та принципами сучасного менеджменту якості.

Європейські стандарти та директиви із внутрішньої гарантії якості, тобто фактично – вимоги до внутрішньої системи якості навчального закладу зводяться до наступного [2]:

1. Політика закладу і процедури забезпечення якості;
2. Затвердження, моніторинг і періодичний перегляд програм і дипломів;
3. Оцінювання студентів;
4. Забезпечення якості викладацького складу;
5. Навчальні ресурси та підтримка студентів;
6. Інформаційні системи;
7. Публічність інформації.

Одним із ефективних методів вирішення питань підвищення якості освітньої діяльності, в тому числі виконання вимог Європейських стандартів та рекомендацій для внутрішньої гарантії якості вищих навчальних закладів

© Тавлуй І.П.

(ENQA), може стати ідеологія загального управління якістю (TQM), що лягла в основу міжнародних стандартів ISO серії 9000 [3,4]. Сьогодні більше мільйона організацій у всьому світі впровадили систему управління якістю моделі ISO 9001:2000, що, безумовно, підтверджує загальний позитивний вплив СУЯ на конкурентоспроможність продукції та послуг[5]. Вищі навчальні заклади, як заклади сфери надання послуг, головними з яких являються знання, повинні також прагнути до світових зразків менеджменту якості, що дасть змогу підняти рівень якості освіти на вищий рівень.

Вимоги стандарту ISO 9001:2008 загальні й застосовні до організацій усіх галузей промисловості чи економіки, незалежно від категорії пропонованої продукції (послуги). По суті розділи стандарту визначають вимоги до системи управління якістю організації, яка б забезпечувала цілеспрямованість будь-якої дії та процесу на кінцевий результат: задоволення вимог споживачів, виконання вимог законодавства, а також виконання вимог, установлених у межах самої організації.

Необхідність впровадження системи управління якістю в українських ВНЗ пов'язана з головним завданням освіти на сучасному етапі - задоволення потреб суспільства і підготовки фахівців, що відповідають вимогам сучасного етапу розвитку економіки країни та вступу України до СОТ, шляхом удосконалення освітніх програм та покращенням якості надання освітніх послуг.

Висновки. Вступ України у Болонський процес накладає певні вимоги як на національну систему гарантії якості освіти, так і на механізми внутрішніх гарантій якості навчального закладу, які реалізуються через систему якості навчального закладу. Ці вимоги в даний час визначаються «Стандартами та директивами ENQA» та можуть розглядатися як базові вимоги до системи якості навчального закладу [2].

З іншого боку, останньою редакцією стандарту ДСТУ ISO 9001:2009 до обов'язкових вимог додано вимоги законодавства, отже українські вищі навчальні заклади, які прийняли рішення щодо розробки та впровадження системи управління якістю відповідно до вищеназваного стандарту, повинні виконувати вимоги і Болонського процесу, до якого Україна приєдналася в 2005 році. Саме тому для українських вишів доцільною є розробка та впровадження інтегрованих систем управління якістю відповідно до міжнародних стандартів ISO серії 9000 [3,4] та з дотриманням вимог «Стандартів та директив ENQA» [2].

Література

1. Створення зони вищої освіти Європи: Комюніке конференції міністрів освіти. Берлін, 2003, 19 вересня. [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
2. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 36 с.

© Тавлуй І.П.

3. Система управління якістю. Основні положення та словник (ISO 9000:2005, IDT): ДСТУ ISO 9000:2007.-[Чинний від 01.01.2008].-К.: Держспоживстандарт України, 2008.- 29 с.- (Національний стандарт України).
4. Система управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2008, IDT): ДСТУ ISO 9001:2009.-[Чинний від 01.09.2009].-К.: Держспоживстандарт України, 2009.- 26 с.- (Національний стандарт України).
5. Лосюк Л. Основні тенденції розвитку сучасних концепцій СУЯ/ Л. Лосюк// Стандартизація, сертифікація, якість. – 2009. - № 4 – С. 3 – 9